

Warszawa, 2.04.2026 r.

Pan

Karol Nawrocki

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Prezydencie,

Nadchodzące Święta Wielkiej Nocy skłaniają mnie do ponownego podjęcia kwestii, którą miałem zaszczyt przedstawić Panu w mojej wcześniejszej korespondencji. Dotyczyła ona nadużyć zaistniałych w okresie pandemii, ze szczególnym uwzględnieniem naruszeń wolności religijnej, a także postulowanej konieczności ich rozliczenia oraz wypracowania mechanizmów zabezpieczających te fundamentalne prawa na przyszłość.

Wielkanoc stanowi dla katolików centralny punkt roku liturgicznego – czas, w którym wiara przeżywana jest we wspólnocie w sposób wyjątkowo uroczysty i intensywny. Tym głębiej w pamięci wiernych zapisały się obchody Świąt Paschalnych z lat 2020 i 2021. Wówczas to władza publiczna wprowadziła restrykcje, które w wymiarze praktycznym stanowiły istotne utrudnienie, a dla rzeszy obywateli oznaczały faktyczne uniemożliwienie pełnego uczestnictwa w liturgii.

W 2020 roku obowiązywał limit zaledwie pięciu osób mogących przebywać w świątyni, co w dobie Triduum Paschalnego skutkowało radykalnym ograniczeniem dostępu do sakramentów. Rok później wdrożono inne formy obostrzeń, w tym limity uzależnione od powierzchni obiektów sakralnych, co w wielu parafiach doprowadziło do realnego wykluczenia przeważającej większości wiernych z udziału w nabożeństwach. Nie jest to jedynie kwestia subiektywnej interpretacji, lecz konkretne doświadczenie, które do dziś pozostaje żywe w świadomości milionów Polaków.

Z perspektywy czasu staje się coraz bardziej oczywiste, iż działania te budzą fundamentalne wątpliwości natury prawnej. Ograniczenia praw i wolności obywatelskich, w tym tak kluczowej wolności religijnej, wprowadzane były bowiem w drodze rozporządzeń i zarządzeń, nie zaś ustaw, co stanowiło jaskrawe odejście od konstytucyjnych standardów legislacyjnych. Rozwiązania te jawiły się jako arbitralne i pozbawione merytorycznego uzasadnienia. Mimo stosowania środków o charakterze stricte nadzwyczajnym, nie zdecydowano się na formalne wprowadzenie stanu nadzwyczajnego. Zagadnienia te były już przedmiotem licznych krytycznych analiz oraz wystąpień organów i instytucji publicznych.

Opisywany problem wykracza jednak poza ramy ściśle prawne, dotykając sfery moralnej i społecznej. Do dnia dzisiejszego Kościół katolicki – jego hierarchowie, duchowieństwo oraz wierni – nie doczekał się aktu przeprosin za sposób, w jaki w tamtym okresie potraktowano sferę ich sacrum. Pamięć o tych wydarzeniach nie słabnie, kładąc się cieniem na poziomie zaufania obywateli do instytucji państwowych.

W tym kontekście postulaty sformułowane w moim wcześniejszym wystąpieniu zachowują pełną aktualność. Ponieważ do chwili obecnej nie odnotowano działań wskazujących na ich rzeczywistą realizację, pozwalam sobie ponowić apel o rozważenie dwóch kroków, które uznaję za niezbędne dla odbudowy zaufania społecznego i przywrócenia standardów demokratycznego państwa prawnego.

Po pierwsze, apeluję o publiczny gest przeprosin wobec Kościoła i wiernych za restrykcje narzucone w okresie Wielkanocy 2020 i 2021 roku. Po drugie, zwracam się z prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej, która w sposób jednoznaczny i trwały zabezpieczy prawa katolików oraz autonomię Kościoła przed arbitralnymi ingerencjami aparatu państwowego w przyszłości.

Święta Wielkiej Nocy to czas prawdy, pojednania oraz odnowy. Wierzę, że obecny moment jest szczególnie sposobny, by powrócić do tej bolesnej sprawy i wypracować rozwiązanie godne powagi Rzeczypospolitej oraz odpowiadające randze wolności religijnej w życiu polskiego społeczeństwa.

Z wyrazami szacunku,

Marian Banaś